

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/A. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtak. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna številka 1.50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Rezolucije*

prihvačene jednoglasno na proletojni skupščini Učiteljskega društva „Jedinstva“ za grad Zagreb i okolico u Dugomsele od 22. maja 1926.

I.

Brzobjavni apel Nieg. Veličanstvu Kralju:

Učiteljsko društvo „Jedinstvo“ za grad Zagreb i okolico sa svoje brojno posjećene redovne proletojne skupštine u Dugomsele, danas, podnoseći pred slavni prijesto Karadiordjevića i ovaj put uvjerenje o prokušanoj i nikad ne pokolebanoj odanosti i ljubavi svojih članova prema Vašem Veličanstvu i cijelom uzvišenom Kraljevskom Domu kao i prema našem državnom i narodnom jedinstvu, u najštinskijoj lojalnosti primorano je da svoga uzvišenog Vladara umoli za ustavnu zaštitu ispred tolikih prognošta za državu i narod najzaslužnijih članova Udruženja Jugoslavenškoga Učiteljskoga Hrvatske i Slavonije, a posebno i mnogih članova ovoga društva, što su u posljednje vrijeme izvršena u Ministarstvu Prosvjete bezrazložno i bez ikakve potrebe a na silnu štetu i poniženje ogromnoga broja oduvijek nacionalno i domoljubno opredijeljenih porodica, što je manje nego nesumnjivo i osjetljivo štetu prosvjetnomu i nacionalnom središnjem u ovim krajevima.

II.

Naša prosvjetna politika pošla je u posljednje vrijeme putem, koji se udaljuje od onih ideja, na kojima je naša država izgrađena i na kojima treba da se i dalje prema garancijama Ustava razvija. Takav pravac prosvjetne politike vodi, sudeći po pojavama, što se očituju u narodu, do nesumnjive prosvjetne i nacionalne desorganizacije.

Stručno je utvrđeno, da je naše osnovno školstvo u krajevima, gdje se ta prosvjetna politika naročito i forsira, na svom moralnom nivou, pa u svom uzgojnom i nacionalno-obrazovnom utjecaju u jednoj godini vrlo mnogo izgubilo od svoje nekadašnje vrijednosti, i opće je uvjerenje, osobito u

* Na željo poverjeništa UJU Zagreb prihvaćujemo gornje rezolucije, ki jih je osvojil ožji sosvet pov. UJU Zagreb, a k dopisu pripominjamo, da se stališe hrvatskega učiteljskoga ne krije povsem z naziranjem in stališcem ki ga zavzema novi pokret slovenskega učiteljskoga Uredn.

širokim narodnim slojevima našega grada i sela, da će ovo stanje, ako mu se zavremena ne stane na put, dovesti do narodnoga nepovjerenja u državno školstvo, posebno do nepovjerenja u našu duhovnu unifikaciju, koja čini prvi i bitni osnov bolje budućnosti zemlje.

Učiteljsko Zagreba i okolice udruženo u Udruženju Jugoslavenškoga Učiteljskoga i prožeto oduvijek iskrenom i prokušanom željom i nastojanjima za realizovanjem istinskih i dobro shvaćenih interesa države i naroda, skreće još u pravo vrijeme pažnju svim državnim faktorima i cijelom našoj javnosti na sve teške pojave, koje na nekim mjestima već dobivaju karakter holiševiziranja naše narodne sredine u prosvjetnom i socijalnom pravcu. Ovom prilikom se ujedno ukazuje na upravo skandalozne postupke s učiteljskim UJU, posebno sa članovima ovoga društva, gdje se — na užas i sramotu pred cijelom zemljom i svim kulturnim svijetom — udarilo na stotine najboljih prosvjetnih radnika i najodanijih i najsigurnijih stupova naše državne misli, i to na način koji dosad nije zapamćen ne samo u našoj narodnoj državi, nego ni za najreakcionarnijih režima nekadašnje tuđinske vlasti. Naročito je pred svom svijetlom prošlosti i najidealnijim interesima našega naroda za sva vremena neopravdano i neshvatljivo, da su toliki najposobniji i najnapredniji naši prosvjetni radnici morali sa svojim porodicama da podnesu stradanja od strane državne vlasti zato, što su kao članovi UJU uvijek, bez obzira na svoje lične interese, odlučno stajali na braniku državne misli i propagirali ljubav prema našem uzvišenom Vladeru i jedinstvu naroda.

III.

Kod naprednih pomenutih promjena u prosvjetnoj politici i kod svih gonjenja članova UJU, i ovoga društva, koji su potresli i samim osnovima našega Udruženja, centralna uprava Udruženja u Beogradu nije mogla ne samo da zaštiti svoje članove, ma i u najskromnijoj mjeri, nego nije o pravoi svrsi takva vodjenje prosvjetne politike obaviještena dovoljno ni naša javnost, niti su na svu pogubnost ovih događaja na vrijeme upozoreni bili glavni mjerodavni državni faktori, t. i. Njegovo Veličanstvo Kralj, državna vlada i Narodna Skupština, a što se moglo i moralo učiniti, ako ne drugim načinom, a ono sazivom vanredne

skupštine Udruženja u prestonici. Naročito je žalosno po ugledu i ideologiju UJU, da se bez krainjeza otpora dopustilo preuzimanje svih položaja u prosvjetnoj hierarhiji ljudima koji su najveći protivnici našega Udruženja i prokušani neprijatelji njegove ideologije, jednake u svemu samoj ideologiji našega državnog bčca.

Skupština smatra na osnovi dubokoga razmatranja, da se ovim ubija cijena i samoga opstanka UJU.

IV.

Ovo učiteljsko društvo drži, da je upravo s razloga navedenih u predišnjim tačkama a naročito poradi obrazovanja radne snage i sposobnosti Udruženja za uspješnu odbranu prosvjetnih interesa pa i za opravdanu zaštitu njegovih članova potrebno:

1. Uredjenje naše staleške organizacije da se u prvome redu podvrgne temeljitu studiju i svestranomu raspravljanju, kako bi se moglo pristupiti rješenju, koje će potpunije zadovoljiti naše nacionalne prosvjetne i staleške potrebe. S obzirom na to, što još prosvjetne prilike naše države nijesu normirane jednim jedinstvenim školskim zakonom držimo, da je danas još preuranjeno kazati definitivnu riječ o reorganizaciji našega Udruženja. K tome dielu moći će se sa sigurnom nadom u uspjeh pristupiti istom onda, kad se normiraju prilike i s njima rad našega Udruženja, s današnje njegove osnovice; kad njegova predstavništva u pojedinim krajevima naše države do kraja izvrše privodjenje učiteljskoga opću stalešku organizaciju i, naposljetku, kad se jasno pokažu pravci njegova djelovanja za budućnost.

2. Reorganizaciji Udruženja moći će se pristupiti definitivno istom onda, kad se naše opće političke prilike toliko srede, da se bude moglo govoriti o jednom stalnom pravcu prosvjetne politike koga danas nema niti s obzirom na nastavu niti s obzirom na učiteljsko.

Današnje nas iskustvo poučava jasno, da pojedini predstavnici najviše školske vlasti, čija je riječ odlučna za čitavu državu, imaju obično pred očima samo jedan dio njezin i prosvjetne prilike u niemu, dok sve ostale nuštaju u vida. Pored toga i samo učiteljsko pojedinih krajeva gleda isto ovako parcijalno na naše prosvjetne prilike pa vrlo rijetko smatra općom staleškom stvari ono, što se dozadja u posveti i u učiteljskim drugim krajevima. Potrebno je, dakle, da naše Udruženje svojim sredstvima obrazuje učiteljsko naše države u duhu prosvjetnoga i staleškoga jedinstva, tako, da

svaki član staleža osieća jednako sve, što se dešava na području prosvjetnom bilo na kome mjestu naše države, da da to uzima svakiput i kao svoju stvar i da prema njoj zauzme objektivno stajalište. Da se ovaj znameniti zadatak izvrši do kraja, potrebna su još predstavništva Udruženja u pojedinim krajevima države, sa zadatkom, da učiteljsko svoga kraja uvode u stalešku cjelinu i obrazuju u jedinstvenome staleškom duhu.

3. U najužoj vezi s ovim zadatkom naše organizacije tražimo, da se naše Poverjeništvo u Zagrebu pa i izvršni kao i glavni odbor našega Udruženja zauzmu na svim odlučnim mjestima za one naše članove koji su upravo poradi ovakve nejedinstvene školske politike postradali pretrpjevši neopravdane došad nečuvane moralne i materijalne udarce. Za njih tražimo potpunu zadovoljštinu, jer su se oni na svojim mjestima u školstvu i učiteljskim organizacijama založili za onaj pravac prosvjetne politike, koji je naše Udruženje, u saglasnosti s duhom i zahtjevima naše državne misli, od prvoga dana propagiralo, a koji su i naše prosvjetne vlasti i njihovi predstavnici prije isticali, zastupali i provodili. Izvršni odbor našega Udruženja neka nastoji, da prevlada u prosvjetnoj politici jedinstvenost prema našim općim narodnim potrebama i ciljevima, pa neka tim svojim radom za uvijek spriječi ovako nejednako i prema tome nepravedno vodjenje prosvjetne politike. Radi toga je potrebno, da Udruženje postane faktorom, koji će biti pravilni prosvjetni, stručni i stalan autoritet u našoj nacionalnoj državi. Dotle pak neka one ponižene i uvrijedjene, koji su se založili na svakome mjestu našega javnoga života za ovu osnovnu ideju vodilju, šta se ističe u jedinstvu naroda, njegove prosvete i države, povratu na one položaje i na ona mjesta koja su po svome radu i po svojim sposobnostima, a naročito i po svojim nacionalnim osjećajima zauzimali i zavrijedili i time pridonijeli sa svoje strane sredjivanju prilika u našoj državi. Njihov rad treba bar naknadno da se nagradi, a pretrpljena moralna i materijalna šteta da im se reparira.

V.

S navedenih razloga najodlučnije se osuđuje zloupotreba autoriteta državnih vlasti, naročito prosvjetnih u svrhe organizovanja separatističkih učiteljskih društava u Hrvatskoj i Slavoniji, u istovremena prognošta organizacija UJU u ovim krajevima, pa se upozorava javnost i svi mjerodavni faktori, da je takvo djelovanje vrlo opasno na samu našu državnu misao i narodnu konsolidaciju.

† Ivan Košar.

Da, še nebo je plakalo, ko je spremla dne 8. maja t. l. dolga vrsta žalujočih našega dragoga nam tovariša-veterana g. Ivana Košarja, upokojenega nadučitelja pri Veliki Nedelji na zadnji poti iz Ormoža k Veliki Nedelji. Veličasten spreved, kakršnega že dolgo ni videla Velika Nedelja, je pričal, da je umrl mož, ki ni bil čislán samo v vrstah svojih stanovskih tovarišev in tovarišic, ampak je imel tudi nebroj hvaležnih čestilcev(k) v najširjih plasteh naroda svojega delovnega okoliša. V dobi svojega tridesetletnega plodonosnega učiteljevanja je vzgojil pri Vel. Nedelji dva roda. Koliko je danes v velikonedeljski župniji dobrih in naprednih gospodarjev, ki so dobili od pokojnika trdno podlago za nadaljno izobrazbo in delovanje v pošolski dobi! Koliko je inteligentov, ki zavzemajo danes odlična mesta v državnih, duhovskih in privatnih upravi, katerim je bil umrl Ivan Košar učitelj, buditelj in blagonaklonjeni podpornik! Vsi, vsi so iz srca hvaležni svojemu dobremu učitelju in izgovarjajo njegovo ime s spoštljivo, s čonosom.

Blagopokoinik ni bil smotreno delaven samo v svojem razredu, njegova glavna naloga, njegovo prvo vzgojno

LISTEK.

Organizacija mladine in delo učiteljskoga pri isti.

(Dalje.)

45. Grosuplje, osnovna šola: Priredili so dve igr. — Porabili so 472.25 Din za nakup knjig za šolarsko knjižnico. — Napravili so izlet na Tabor.

46. Preska, osnovna šola: Sodelovali so pri Sokolu in pri Prosvetnem društvu. — Napravili so izlete v Zlebe in Goriče.

47. Vič, osnovna šola: Članice so nastopile v igri »Trnuličica«. — Napravili so izlete k slapu Peričnik in na Rožnik.

48. Vrhnika, osnovna šola: Na Vidov dan so priredili igro »Kralj Matjaž in peli »Vino in voda«. — Delali so izlete v gozd in okolico.

49. Novo mesto, deška osnovna šola: Priredili so v januarju 1925 trikrat igro »Petřkove poslednje sanje« s petjem in plesom. Čisti preostanek nad 5000 Din se je porabil za šolarsko knjižnico, ki šteje nad 400 vezanih knjig. V aprilu 1925 je Podmladek priredil cvet-

lični dan, kojega čisti dobiček 1529.50 Din se je porabil za nabavo šolske lekarne, nogometa in krokerja. — Predavali so ob priliki razdelitve ameriških daril.

Sodelovali so pri Družbi sv. Cirila in Metoda, pri Kolu jugoslov. sester in pri Sokolu. Delali so izlete v bližnjo okolico.

50. Novo mesto, dekliška osnovna šola: Priredile so tri igre. Za denar, ki so ga donesle te igre, so kupile knjige za šolarsko knjižnico. Dalje so sklenile kupiti veliko žogo in vrvi za skakanje. Sodelovale pri Sokolu, Družbi sv. Cirila in Metoda, Jugoslovenski Matiči in Kolu Jugoslovenskih sester. Napravile so izlete na Gorjance, v Šmarjetno, na Toško goro in v Hmelnik.

51. Novo mesto, trgovska šola: Sodelovali so pri različnih društvih in napravili izlete v okolico.

52. Novo mesto, državna realna gimnazija: Priredili so igro »Mogočni orstan« in predavanje o Esperantu. — Nabavili so dijaku sukno. — Ustanovili so sekcijo nogometa, hazene in tenisa. — Poslali so dopise nekaterim gimnazijam v Jugoslaviji, ki so bile navedene v »Glasniku«. — Napravili so izlete v bližnjo okolico.

53. Šmihel pri Novem mestu, zasebna dekliška osnovna šola ubogih šolskih sester de Notre Dame: Priredile so tri predavanja, sklenile pospeševati protialkoholno gibanje in skrb za telesno zdravje. — Napravile so izlete po Sloveniji.

54. Šmihel pri Novem mestu, zasebna dekliška meščanska šola ubogih šolskih sester de Notre Dame: Imele so tri predavanja. Sklenile so pospeševati protialkoholno gibanje in skrb za telesno zdravje. — Napravile so izlete po Sloveniji.

55. Lesce, osnovna šola: Ogledali so si v Tržiču čevliarino, predilnico, papirnico in fužine. Napravili so zlet v Ljubljano.

56. Celje, deška osnovna šola: Priredili so božičnico, eno predavanje za Podmladek in tri skiptične predstave.

57. Celje, dekliška osnovna šola: Priredile so božično obdaritev, dve predavanja s skiptičnimi slikami, cvetlični dan in deklamacije na Vidov dan. — Dopisovale so s Koprivnico in Ptujem. — Napravile so izlete na gričice v bližnji okolici, n. pr. k razvalinam na Grad, na Tolsti vrh.

(Dalje prih.)

VI.

Poziva se učiteljstvo Hrvatske i Slavonije, udruženo u UJU da svim zakonskim sredstvima spriječi svakoga, koji dira u idejne i opravdane stvarne interese ovdajšnjih naših organizacija i njihovih članova, pa da izdrži junački i do kraja svaku borbu s nesavjesnim progoniteljima, nesumnjivo je, da je konačna pobjeda naša. U ovoj borbi udruženo učiteljstvo ovih krajeva očekuje punu solidarnost i iskrenu pomoć svega udruženoga učiteljstva zemlje jer se budućnost stvara samo na moralnom pravilu da i drugi dijelovi narodna zajedni-

ce moraju priteći u pomoć, kad jedan dio te zajednice strada u borbi i pritiščen grubim nasiljem postaje »grožen«. Naravno u današnjoj borbi ti neko nezainteresovani dijelovi treba da su načisto stime, da se ta borba vodi oko održanja ili napuštanja opće naše narodne i staleške ideje u ovim krajevima, pa stoga to nikako nije obična raspra nekoga užeg političkog karaktera, u kojoj treba da se depolitiziraju učiteljski redovi nego bi naprotiv takva »depolitizacija« značila potpuno likvidiranje ideja i organizacija UJU ovdje i njihovu kaptulaciju pred separatizmom.

Še enkrat — kulturni pionirji.

V 26. številki »Učit. Tov.« piše tov. B. Medvešček med drugim tudi sledeče: »Kdo je kulturni pionir narodov? Menda le tisti, ki je ž njim ki razume njegove težnje in je njegov organizator in vodnik v boju za njegove pravice. In to ne le z besedo, ampak z dejanji.« In v zadnjem odstavku svojega odgovora zanimiv stavek: »Je pa v nas vseh resna težnja, da to postanemo.« (Namreč kulturni pionirji).

Pršel sem z dežele kjer je bila ogromna večina učitelstva istih nazorov in ne tajim, da sem bil tudi sam takšnega mišljenja in spoznal da učitelj ne more biti in ne sme biti »kulturni pionir« na ta način, kakor se kulturno pionirstvo dandanes kaj rado poimuje. In baš zato sem se oglašil pri debat o kulturnih pionirjih.

Ugotovitev, da je ogromna večina naroda v taboru ustvarjajočih, manjšina pa da živi na rovaš izkoriščanih — je točna. Vse to podpisem tudi jaz podpisem tudi procentualno razmerje (95% proti 5%) — izkoriščanih in izkoriščujočih. Povedati pa moram, da naših današnjih ljudi ne moremo deliti na izkoriščane in izkoriščujoče, pač na smemo reči, da le 5% je srečnih — ki druge lahko izkoriščajo. Povdarek leži na besedici le, kajti naša današnja generacija (vsa čast izjem!) se ne briga veliko za izkoriščanje, čuti pa, da je le malo srečnih, izkoriščevalcev in baš zato se kliče na boj od vseh krajev in koncev, kličejo tudi tisti, ki vojino edino srčno željo: biti izkoriščevalci.

Kdor tega ne verjame naj se le zamina za notek boljševiškega pokreta na Ogrskem in bo imel delstva in statistične podatke, ki bodo govorili glasno in neizpremenljivo!

Ne znamo kako bi bilo treba reči — hvala Bogu ali — žalobno, da spadam med one ki so videli in ki so se prepričali, da narodno pionirstvo, kakor se da razumeti iz članka tov. Medveščka (t. j. kulturno pionirstvo idealistov) človeški družbi več škoduje nego koristi.

... Spominjam se na dneve, ko so dokali obroči tkzv. meščanske družbe, videl sem, kako so se zganile velike mase izkoriščanih. Videl sem, kako so odpadali večstoletni okovi videl sem kako so pogazili v blato vse — tudi izkoriščanim potrebne zakone. Slišal sem, kako je pel mrtvaški zvon privatni lastniki. Videl sem neprevidno množino dotle izkoriščanih z orožjem v roki širiti staro pravdo. Brezobzirno je bilo

načelo je bilo delovanje na prosvetnem polju med narodom. »Učitelj mora iti med ljudstvo«, tako je vzpodbujal svoje mlajše tovariše pri vsaki priliki. Pokojni I. Košar je ustanovil pri Vel. Nedelji Bralno društvo, ki je bilo pravo ognjišče in žarišče ljudske prosvete Bralno društvo, čigar knjižnica je bila nastanjena v šolskem poslopju, je bilo zbirališče domačih kmečkih fantov in deklet, dijaštva velikonedeljskega okoliša in sosednih krajev. Izposojevale so se pridno knjige, vršila so se razna predavanja in uprizariale pogostoma gledališke igre. Voditelj vsega duhovnega pokreta je bil nadučitelj I. Košar.

Kakor je iskal pokojni Košar vedno stike z ljudstvom, tako je imelo ljudstvo pri njem vsak čas neovirano in dobrodošlo zatočišče. Vsakemu je ustregel z nasvetom in dejanjem. Njegova pisarna je bila prava kancelarija ljudskega advokata. Pokojnik je posedal v njej dolge ure, cele dneve, razmišljal o raznih problemih, čital knjige, pisal ljudem razne prošnje in pritožbe ter pri tem svojem duševnem delu »uničeval« precejšnje množine viržink. Noben berač, noben nabiratelj denarnih prispevkov za gospodarske, kulturne in karitativne namene ni odhajal od njega praznih rok, četudi je moral Košar dati zadnje kroni-

vse proti bostojankam, odkoder se je lahko izkoriščalo druge — manj srečne. In kulturni pionirji? Voditelji naroda? Staji so ob strani, ker je odvedalo vsako »vodstvo« — in imeli smo vtis, da so na pohodu podzemeljske sile ki hočejo uničiti vse, kar sta z večstoletnim delom ustvarila človeški um in človeška roka. Jaz nisem med tistimi, ki brezpozorno sledijo vsaki tkzv. kulturni pridobitvi — saj se smatram za ponižnega učenca Tolstega, toda ko sem videl, da se gazi v blato vse da se le uničuje ter da brez brutalnega pritiska torej brez nasilja! — ne pride do iztreženja, do takrat sem povedal svoj »mea culpa« — in iskal novo vsebino svojemu kulturnemu pionirstvu. Uvidel sem, da je evolucija, toda ta evolucija se ne podpira na ta način, da postane učitelj »organizator in vodnik v boju za narodne pravice in to ne z besedo nego z dejanji« — kajti na ta način se lahko pripravlja revolucija, pohod zgoraj omenjenih temnih podzemeljskih sil, katere le uničujejo, niso pa v stanju ustvarjati nobenih pozitivnih vrednot. In, pomislite baš učitelji bi stal v prvi vrsti uničevalcev?!

Ne rečem pa s tem da pustimo naše kulturno pionirstvo, da postanimo v boju, ki ga bojuje narod za svoje pravice — nevtralni. Baš nasprotno! Tudi jaz kličem da vsi v boj. Toda bojujmo se (meni bi bilo uzajala označba »delalno«) z realnimi silami in na legitimnem kraju. Učiteljstvu se kaj rado sugerira, da mora biti v vsaki vasi »voditelj« ter da naj bude ta »voditelj« — učitelj.

Ne pozabimo, da v vasi živijo kmeterje mali obrtniki, delavci, torej ljudje, ki so v stalnem boju s prirodo in z dobro organiziranimi izkoriščevalci. V boju imajo veliko izkušni imajo pa tudi neko podedovano sposobnost, s katero občutijo že vnaprej — od katere strani preti nevarnost. In tega dobro oboroženega kmeta, obrtnika, delavca naj vodi učitelj, zlasti učitelj še mlajši možakar ki pozna le sanisko sliko življenja iz šolskih knjig, o naporih, težavah in o radostih življenja — pravega življenja namreč! — na niti pojma nima? Smešna zahteva!

Pomota je tudi to da v vasi mora biti »učitelj«. Ako bi zrevolucionirali vas, da bi tudi tam začeli biti razredni boji, no takrat bi se dalo govoriti o voditeljih, toda tudi takrat ne o voditeljih cele vasi o voditeljih v vasi živečega naroda, nego le o voditelju tega ali onega

co iz svojega žepa, do potrebi tudi hlače same.

V svoji hiši je gojil iskreno slovanško gostolubje. Ni bilo menda dneva da ne bi bil kdo poseil Košarjeve družine. Kako so zažarila Košarju v zadovoljnosti še boli njegova roznata lica, če se je oglašil(a) pri njem tovariš(ica). Njegova mila in nad vse priljubljena družica Rezika in njegova vedno »luštna« svakinja Pepika sta postregli gostu z vsem, kar sta zmogli Košarjeva kuhinja in klet. Kakor je bil Košar sam zelo naobražen in dovtipen, tako je ljubil v svoji družini inteligente in šaljivce. Dobrim dovtipom se je v svoji dobrosrčnosti smejal, da se mu je tresel trebuh in so polzele solze po njegovih radostnih licih.

S svojo prevdarnostjo in s svojim taktičnim nastopom si je znal nadučitelj I. Košar pridobiti v vseh slojih in krogih spoštovanje in ugled. Posebno blag in naklonjen je bil kot predstojnik svojemu podrejenemu učiteljstvu.

Pokojni I. Košar menda ni imel v svojem življenju neprijatelja. Nasprotno, valil in grenil dneve njegovega nesebičnega delovanja so mu le gotovi člani krajnega šolskega sveta velikonedeljskega v času, ko si je z odločno vztrajnostjo prizadeval, da dobi Vel. Nedelja

razreda. (O tem bi lahko povedal svoje tov. Möderndorfer). Ne pozabimo da je vas v malem to, kar je država v velikem. V vasi sami so že tudi ostro diferencirani interesi močnih, srednjih in slabih. In te skupine bjejo svoji »razredni boji« — zato pa ne morejo imeti vsi skupnega voditelja. Lahko na imajo osebo, ki glasno misli misl: za vse in do potrebi resumira mišljenje večine. Toda to še ni voditelj!

Je pa eno torišče kjer je lahko učitelj voditelj, kjer lahko deluje kot organizator in bojevnik za staro pravdo in to torišče je — šola.

Otrok je najbolji izkoriščen stvar božji! Otrok nosi okove! Otrok ima le dolžnosti, pravice pa skoro nobenih! Otroka je treba rešiti, otroku je treba vrniti svobodo, Otroka je treba prekovsiti, da ne bo eden od 5% in ne eden od 95%, pač pa da postane človek navdušen in obenem ponižen prijatelj občelnostnega in nesebičnega dela.

V šoli bodimo pionirji naroda. Zaljubog, ne naroda, kateri sedaj živi nego naroda kateri šele pride za nami. Če pa hočemo postati voditelji naroda ki danes služi kruh, zlasti na ta način da s popreji nabere mo še več knjižne učenosti, no takrat javno povemo, da ne poznamo bistva učiteljskega poklica.

Voditelji dandanes živečega naroda lahko postanemo v povsem primitivnih razmerah (v Sloveniji ne verujem da bi se dobila kakšna hribska vas...), kajti

Pokrajinska skupščina v Celju.

Vslej nepredvidenih ovir so se zborovalni lokali ob pokrajinski skupščini v Celju povsem preložili iz »Narodnega doma« v prostore Celjskega doma, kar naj blagovoli članstvo upoštevati. Istotako se bodo delile nakaznice za stanovanje in hrano po prihodu vlakov 16.

kakor sem že omenil, tudi v naimaniši vasi izključujejo skupnega voditelja diferencirani interesi ljudi. Voditelj gotovega »razreda« pa ne bom, tudi takrat ne, če je ta razred v večini, kajti prvo in naivnejše torišče moiega dela je — šola torej kraj kjer ni bogatih ni siromakov, kjer so le otroci, slabe, krepitve žene otroške sile, nosilci delavci naše narodne in državne bodočnosti.

Odkritosrčen človek bi povedal tudi to smo li zadosti močni za to delo — v šoli...? Za uradnike — da, toda da bi bili organizatorji in voditelji dela za svobodo otrok, o tem jaz za svojo osebo dvomin in naj pove svojo sodbo vsak ob tih uri — sebi.

Lev Tolstoj pravi, da si ljudstvo želi izobrazbe. Meščanska družba in od nje nastavljeni učitelji pa tekmujejo da bi zadostili tej kulturni želji in zanimivju dejstvo je da narod to kulturo — gladko odklanja. On je hotel rešiti problem na svoj način. Poskusil je ustvariti tip pravega učitelja in poznati iz šole učitelja uradnika. Ogromnega dela se je lotil. Saj vemo vsi da njegovo dolgo življenje, ob njegovi nadarjenosti in predizobrazbi ni bilo »zadostno« za rešitev tega problema, mi še iščemo »vodstvo« izven šole?!

— Kulturni pionirji narodovi v šolo, v šolo vsi!

Turnišče, 3. julija 1926.

Julij Kontler.

Splošne vesti.

— Deklaracija. Redakcija točk, ki jih je iznesel odbor Meziškega učiteljskega društva v svoji »Izjavi«, natisnjeni v 15. številki »Učit. Tovariša« t. l. in ki bi bile primerne za razpravo v Celju.

I. Življenski interes stanu in šole zahteva eno samo stanovsko organizacijo za vse učiteljstvo v državi. To bodi naše Udruženje, poleg katerega ne moremo priznati nobene druge stanovske organizacije osnovnošolskega učiteljstva.

II. Dobrodošel nam mora biti v organizaciji vsak stanovsko zaveden učitelj in vsakemu mora biti zaiamčena v njej popolna svoboda vesti in mišljenja.

III. Kot edina od nas priznana organizacija, je Udruženje moralno odgovorno za svoje delovanje celemu stanu, ne le članom.

IV. Organizacija mora varovati popolno neodvisnost na vse strani, prvič, da lahko naralizira kvarne vplive dnevnopolitike na šolstvo in drugič, da lahko zastopa interese šole in stanu napram vsakemu režimu.

V. Svojo moralno silo mora iskati organizacija v skladu svojih zahtev z občje narodnim interesom ki ji mora biti vselej in v vsakem slučaju najvišji zakon.

in 17. t. m. — Le sele odsekov 16. t. m. se izvrše v mestni osnovni šoli.

— Pravila UJU. Zadnjič je po pomoči izostal sledeči člen: Čl. 29. Članovi koji ne podmiru članarino do 1. juna nemaju prava učestvovanja na ovogodšnjim skupštinama.

VI. Dolžnost organizacije je, da zastopa skupne duhovne, socialne in pravne interese stanu ter odločno štiti državljanske pravice učitelstva.

VII. Naloga organizacije je, da vyzajaj in navajaj članstvo k samostojnemu mišljenju. Odklanjamo zato v organizaciji vsako stremljenje do političnem all duhovnem uniformiranju stanu in smatramo svobodo stvarne kritike kot pogoji za zdrav razmah organizacije.

Do najvernejšega izraza mora priti načelna smer organizacije v oisanju stanovskega glasila in naiti v tem svoiega najdoslednejšega predstavitelja in neodločnejšega borca.

VIII. Naše stremljenje naj gre za tem, da dvignemo stanovsko moralo, zavest in disciplino, ki mora temeljiti v iaki zavesti članstva, da je vsak posameznik odgovoren za svoje delo stanu v celoti.

IX. Organizacija si nairesneje prizadevar in v kolikor treba prelomi tudi s tradicijami, da si pribori oni položaj in ugled, da jo bo morala vsa javnost brezpozorno priznati in upoštevati kot edino pravo zastopnico celega stanu.

Iz realno političnih razlogov smo tudj vedno pripravljene za solidarno zastop-

novu, šolskim in krajevnim razmeram primerno šolsko poslopje. Ni se zbal ne očitkov ne zamer in neprilik, hodil je neutrudno svojo ravno pot in dosegel zaželjeni cilj. Ni monumentalna zgradba velikonedeljska šola, a je kras Velike Nedelje in nailenši spomenik, katerega je postavil blagopokojnik všolanim občinam in sebi.

Pokojni I. Košar je bil neutrudljiv delavec za dobrobit svojega naroda, a še višje je cenil tovarištvo in delo v učiteljskem društvu v prid šolstvu in učiteljskemu stanu. Takoj po svojem prihodu k Vel. Nedelji 1878, leta je pristopil kot član v učiteljsko društvo za ormoški okraj ter ostal neprekinjeno njega član do svoje smrti. Bil je opetovano predsednik in dolga leta odbornik imenovane učiteljskega društva in se redno udeleževal društvenih zborovanj. Njegova prikupljiva in impozantna postava je očarala vse, še več je zalegla njegova prevdarna in prepričevalna beseda, s katero je posegel pogostoma v razprave in debate. Z vnemo se je zavzemal in zanimal za vse važne društvene in šolske zadeve še potem ko mu je opešal vid in se operacija na očeh nj posrečila. V znak hvaležnosti in priznanja za njegovo mnogoletno delovanje v prid društvu in šolstvu sploh, ga je imenovalo leta 1910.

učiteljsko društvo za ormoški okraj svojim častnim članom ter mu izročilo po deputaciji na njegovem ljubkem domu, katerega si je postavil pri Vel. Nedelji, častno diplomu. Ni pa znala nokoinkovih zaslug ceniti prosvetna uprava, drugače bi ga ne bila pustila na večer njegovega življenja stradati pri kronski pokojini.

Dragi tovariš - pokojnik! Vzela te nam je neizprosna smrt, a hvaležnega spomina náte nam ne more vzeti nikdo.

Ivan Košar se je rodil 11. maja 1850. leta v Ročici v lepem kraju pri Sv. Anji v Slov. goricah. Študiral je na učiteljski v Mariboru. Naprej je služboval kot učitelj pri Sv. Anji, dne 1. januarja 1878 pa je nastopil nadučiteljsko mesto pri Vel. Nedelji. Tu je plodonosno deloval do 17. februaria 1909, ko je bil prisiljen radi ponesrečene operacije na očeh stopiti v pokoj.

Poročen je bil z Reziko, roj. Höber, iz katerega zakona se mu je rodil edini sin Robert, ki je nekaj let učiteljeval na raznih osnovnih šolah, danes pa je ugleden veleposestnik in organizator v gospodarskih korporacijah pri Sv. Bolfenku na Kozju.

P.